

Sygn. akt VI Ga 246/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 listopada 2015 r.

Sąd Okręgowy w Rzeszowie VI Wydział Gospodarczy

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Renata Bober

Sędziowie: SO Barbara Frankowska (spraw.)

SO Anna Harmata

Protokolant: st. sekr. sądowy Małgorzata Zawilo

po rozpoznaniu w dniu 19 listopada 2015 r. w Rzeszowie

na rozprawie

sprawy z powództwa: (...) Spółki z o.o. w Ś.

przeciwko: (...) S.A. w W.

o zapłatę

na skutek apelacji powoda co do punktu II i III wyroku Sądu Rejonowego w R. V Wydziału Gospodarczego z dnia 7 maja 2015 r., sygn. akt V GC 1428/14

1. zmienia zaskarżony wyrok w punkcie II i III w ten sposób, że:

II. zasądza od pozwanego (...) S.A. w W. na rzecz powoda (...) Sp. z o.o. w Ś. kwotę 1.107 zł (jeden tysiąc sto siedem złotych) z ustawowymi odsetkami od dnia 15 kwietnia 2014 r. do dnia zapłaty,

III. zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 703 zł (siedemset trzy złote) tytułem kosztów procesu, w tym kwotę 617 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego,

2. zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 146 zł (sto czterdzieści sześć złotych) tytułem kosztów postępowania apelacyjnego.

Sygn. akt VI Ga 246/15

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 19 listopada 2015 r.

Powód (...) Sp. z o.o. w Ś. wniósł o zasądzenie od pozwanego (...) S.A. w W. kwoty 1 715,85zł z odsetkami ustawowymi od dnia 15.04.2014 r. do dnia zapłaty tytułem reszty odszkodowania z OC sprawy szkody za najem pojazdu zastępczego. Na uzasadnienie powód podał, że nabył od poszkodowanego w drodze cesji przysługującą względem pozwanego wierzytelność z tego tytułu. Pozwany odmówił zapłaty całego żądanego odszkodowania za 17 dni w stawce po 150 zł netto za dobę.

Pozwany w sprzeciwie od nakazu zapłaty wniósł o oddalenie powództwa. Zarzucił, że stawka najmu jest zawyżona, a okres najmu nie odpowiada uzasadnionemu okresowi naprawy. Podał, że za zasadne uznał 11 dni najmu, w po stawce 105 zł netto. Dla wykazania powyższego zawniósł w pozwie dowód z opinii biegłego.

Wyrokiem z dnia 7 maja 2015 r. sygn. akt V GC 1428/14 Sąd Rejonowy w R. Sąd Gospodarczy zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 608,85 zł. z ustawowymi odsetkami od dnia 15 kwietnia 2014 r. do dnia zapłaty (pkt I) oddalając powództwo w pozostałej części (pkt II) oraz zasądził od powoda na rzecz pozwanego kwotę 131,40 zł tytułem kosztów procesu (pkt III i postanowienie o sprostowaniu k. 115).

W uzasadnieniu Sąd Rejonowy ustalił, że w miejsce uszkodzonego samochodu V. wynajmowany był pojazd V. (...) dla osoby fizycznej, w dniach 8.03.2014 r. do 25.03.2014 r. Powód w dniu 31.03.2014 r. wystawił fakturę na kwotę 3136,50zł brutto za 17 dni najmu, w po stawce 150zł netto. Pozwany przyznał odszkodowanie w kwocie 1.420,65zł. W innych szkodach pozwany uznawał dla pojazdu klasy C stawki 150 zł netto.

Sąd Rejonowy wskazując na art. 822 kc oraz art. 509 kc przyjął, że skuteczne jest zbycie wierzytelności, nieoznaczonej dokładnie w umowie przelewu, jeżeli można ją określić na podstawie treści stosunku zobowiązaniowego, z którego wynika. Dalej wskazał, że w myśl zasady pełnego odszkodowania, w granicach odpowiedzialności za normalne następstwa działania lub zaniechania i braku odmiennego przepisu ustawy lub postanowienia umowy, naprawienie szkody obejmuje straty, które poszkodowany poniósł, oraz korzyści, które mógłby osiągnąć, gdyby mu szkody nie wyrządzo (art. 361 § 2 kc). Poszkodowanemu przysługuje w określonych warunkach koszt wynajęcia pojazdu zastępczego. Odpowiedzialność ubezpieczyciela z tytułu umowy obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych za uszkodzenie albo zniszczenie pojazdu mechanicznego niesłużącego do prowadzenia działalności gospodarczej obejmuje celowe i ekonomicznie uzasadnione wydatki na najem pojazdu zastępczego. Taki koszt wynajmu musi się mieścić w granicach adekwatnego związku przyczynowego z art. 361 kc.

W ocenie Sądu Rejonowego zgromadzony w sprawie materiał dowodowy potwierdzał zasadność żądania powoda w zakresie stawki za najem pojazdu w wysokości brutto. Stawka najmu w sprawie to 150 zł netto i nie jest to stawka rażąco wygórowana. Takie stawki pozwany uznawał w innych szkodach, na co powód wskazał w pozwie. Sąd stanął na stanowisku, że poszkodowanemu należy się odszkodowanie za najem pojazdu zastępczego u wybranego przez siebie wynajmującego według stawek tam obowiązujących, a granicą będzie tu jedynie rażące wygórowanie takiej stawki w stosunku do stawek dostępnych w tym czasie dla poszkodowanego pojazdów u innych podmiotów w okolicy. Tylko w takim zakresie sprawa podlega badaniu Sądu, co ma na celu wykluczenie sytuacji „patologicznych”, kryminogennych. Pozwany nie zarzucił niedbalstwa poszkodowanego w wyborze serwisu.

Sąd Rejonowy wskazał, że szkodą majątkową w rozumieniu prawa cywilnego, jest powstała wbrew woli poszkodowanego różnica między obecnym jego stanem majątkowym a tym stanem, jaki zaistniałby, gdyby nie nastąpiło zdarzenie wywołujące szkodę. Już samo powstanie zobowiązania najemcy do zapłaty wynagrodzenia uzasadnia wystąpienie szkody, niezależnie czy wynagrodzenie wynajmującego zostało w rzeczywistości uiszczone. Pozwany uznał 11 dni, a powód nie udowodnił dlaczego pojazd przebywał w naprawie dłużej i jakie w tym czasie czynności prowadzono.

Pozwany wypłacił odszkodowanie po stawce 129,15 zł brutto za 11 dni w kwocie 1 420,65zł. Na pozwanym ciążył obowiązek wykazania, że stawka najmu jest zawyżona i pozwany tej okoliczności nie udowodnił. Wobec powyższego Sąd zasądził dodatkowe odszkodowanie tj. różnicę stawki brutto powoda z faktury i stawki wypłaconej przez pozwanego za 11 dni najmu z odsetkami jak w pozwie co daje kwotę 608,85zł, w pozostałej części powództwo oddalił. Sąd wskazał, że koszty powoda to łącznie kwota 720zł. Koszty pozwanego to 600zł. Powód wygrał w 35,50%. Pozwanego obciążają więc koszty w wysokości 468,60zł. Ponieważ poniósł już koszty 600zł to należało zasądzić koszty od powoda na rzecz pozwanego w wysokości różnicy tj. 131,40zł na mocy art. 100 kpc.

Powyższy wyrok zaskarżył apelacją powód w części oddalającej powództwo co do kwoty 1 107 zł. z ustawowymi odsetkami oraz w części orzekającej o kosztach postępowania tj. pkt II i III wyroku.

Powód zarzucił naruszenie prawa materialnego t.j. :

- art. 6 kc poprzez jego niewłaściwe zastosowanie polegające na odwróceniu ciężaru dowodzenia i nałożeniu na powoda obowiązku wykazania uzasadnianego czasu trwania najmu pojazdu zastępczego, w tym czasu trwania naprawy uszkodzonego pojazdu pomimo, kwestionowania powyższych okoliczności przez stronę pozwaną oraz złożenia przez pozwanego wniosku o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego, który to nie został przeprowadzony wskutek braku uiszczenia zaliczki przez pozwanego ,

- art. 361 § 1 i 2 kc poprzez błędną wykładnię polegającą na przyjęciu , iż w granicach adekwatnego związku przyczynowego zmieści się koszt najmu pojazdu zastępczego jedynie za okres 11 dni, co stanowi naruszenie zasady pełnej rekompensaty szkody poniesionej przez poszkodowanego.

Naruszenie przepisów postępowania, które miały wpływ na wynik sprawy t.j.:

- art. 233 kpc poprzez dokonanie oceny materiału dowodowego z pominięciem jego istotnej części t.j. dokumentu w postaci historii naprawy pojazdu oraz opisu przebiegu naprawy pojazdu, z których jednoznacznie wynika fakt, iż rzeczywisty czas trwania naprawy uszkodzonego pojazdu trwał 17 dni, a przez to sprzeczność istotnych ustaleń z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego,

- art. 232 kpc poprzez uznanie za udowodnione twierdzenie pozwanego, że zasadny czas trwania najmu pojazdu zastępczego wynosił 11 dni, pomimo iż pozwany – wbrew ustawowemu obowiązkowi nie przedstawił na tę okoliczność żadnego dowodu,

-art. 328 § 2 kpc w zw. z art. 233 kpc poprzez niewskazanie w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku dowodów na których Sąd się oparł oraz dowodów dla których pominął dowody w postaci historii naprawy pojazdu oraz opisu przebiegu naprawy pojazdu co uniemożliwia kontrolę odwoławczą w tym zakresie.

W oparciu o powołane zarzuty powód na podstawie art. 368 § 1 pkt 5 kpc w zw. z art. 386 § 1 kpc wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku w części t.j.

1.w zakresie pkt II poprzez zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kwoty 1 107 zł. wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 15 kwietnia 2014 r. do dnia zapłaty ,

2. zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów procesu za obie instancje w tym kosztów zastępstwa procesowego.

W uzasadnieniu apelacji skarżący rozwinął argumenty powołane w zarzutach. Powód podniósł, że nie zawsze ciężar dowodzenia spoczywał na powodzie. Powód przedstawił szereg dowodów na poparcie swojego żądania, dłużnik zaś odmawiający uczynienia zadość żądaniu wierzyciela winien wykazać fakty wskazujące na to, że to żądanie nie przysługuje. Wniosek dowodowy pozwanego na okoliczność zasadności czasu naprawy został oddalony z uwagi na nieuiszczenie zaliczki.

Dalej wskazał, że normalnym następstwem utraty możliwości korzystania z pojazdu jest konieczność korzystania z pojazdu zastępczego, koszty zaś najmu mieszczą się w skutkach podlegających wyrównaniu w zakresie obejmującym czas konieczny i niezbędny, rzeczywisty naprawy. Okres 17 dni odpowiadał czasowi niezbędnemu do naprawy pojazdu, a do zapłaty pozostała kwota 1 715,85 zł.

Powód wskazał, że pominięte przez Sąd Rejonowy dowody z historii naprawy oraz opisu przebiegu naprawy w sposób wyczerpujący uzasadniają czas naprawy pojazdu 17 dni. Tymczasem Sąd Rejonowy w zakresie zasadnego czasu najmu oparł się wyłącznie na stanowisku pozwanego, nie wskazując dlaczego odmówił wiarygodności i mocy dowodowej w/w dowodom. Pozwany nie przedstawił jednocześnie na poparcie swoich racji w tym względzie żadnego materiału dowodowego, jego twierdzenia były gołosłowne.

W odpowiedzi na apelację pozwany wniósł o jej oddalenie w całości i zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego za postępowanie apelacyjne.

Podniósł, iż to na powodzie spoczywał ciężar dowodzenia, pozwany nie miał obowiązku zwracać wszelkich kosztów.

Na rozprawie w dniu 19 listopada 2015 r. powód podtrzymał stanowisko w sprawie.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Po rozważeniu w granicach wniosków środka odwoławczego całokształtu okoliczności sprawy, Sąd Okręgowy uznał apelację powoda za zasługującą na uwzględnienie.

Sąd Okręgowy w części nie podziela dokonanych przez Sąd I instancji ustaleń stanu faktycznego i oceny materiału dowodowego, a także poczynionych w oparciu o niego wniosków.

Zaznaczyć należy, iż podstawowym celem postępowania apelacyjnego jest merytoryczne rozstrzygnięcie sprawy. Sąd apelacyjny ma nie tylko prawo, lecz i obowiązek rozważenia na nowo całokształtu okoliczności, istniejących w chwili zamknięcia rozprawy apelacyjnej oraz własnej ich swobodnej i samodzielnej oceny (art. 233 § 1 kpc i art. 316 § 1 kpc w zw. z art. 391 kpc). Z istoty apelacji wynika, że sąd drugiej instancji nie ogranicza się do kontroli sądu pierwszej instancji, lecz bada ponownie całą sprawę i rozważając wyniki postępowania przed sądem pierwszej instancji, władny jest ocenić je samodzielnie. Dokonywanie przez sąd drugiej instancji ustaleń faktycznych umożliwia temu sądowi - stając się zarazem jego obowiązkiem - ustalenie podstawy prawnej wyroku, a więc dobór właściwego przepisu prawa materialnego, jego wykładnię oraz podjęcie aktu subsumcji.

Sąd II instancji będąc zatem sądem merytorycznym dokonał odmiennej oceny materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie.

W przedmiotowej sprawie mamy do czynienia z odpowiedzialnością gwarancyjną zakładu ubezpieczeń z tytułu obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych. Wysokość odszkodowania ubezpieczeniowego świadczonego z tytułu ubezpieczenia OC jest określona granicami odpowiedzialności cywilnej posiadacza. Do rozstrzygnięcia o odszkodowaniu przy ubezpieczeniu OC konieczne jest sięgnięcie do ogólnych reguł kodeksu cywilnego odnoszących się do zakresu odszkodowania w szczególności do przepisu art. 361 § 1 i 2 kc. Reguły te nakazują przestrzeganie zasady pełnego odszkodowania w granicach adekwatnego związku przyczynowego. Oceny czy poniesienie określonych kosztów mieści się w ramach szkody i normalnego związku przyczynowego, należy przy tym dokonywać na podstawie indywidualnej sytuacji poszkodowanego i konkretnych okoliczności sprawy.

Na etapie apelacji pozostawała sporna okoliczność okresu najmu pojazdu zastępczego.

Na wstępie należy zaznaczyć, że jeżeli uszkodzony pojazd nadaje się do naprawy w postaci wmontowania do niego nowej części zamiennej, to koszty najmu przez poszkodowanego tzw. samochodu zastępczego obejmować mogą tylko okres konieczny i niezbędny do naprawy pojazdu /art. 361 § 1 KC/ (tak Wyrok Sądu Najwyższego - Izba Cywilna z dnia 5 listopada 2004 r. II CK 494/03).

Sąd Okręgowy zgadza się ze stanowiskiem pozwanego co do podstawowej zasady, że na poszkodowanym ciąży obowiązek wykazania wysokości szkody /art. 361 § 2 kc / i adekwatnego związku przyczynowego pomiędzy zdarzeniem powodującym szkodę i szkodą /art. 361 § 1 kc /.

Powód zarzucił naruszenie art. 6 kc i przyjęcie nieprawidłowego rozkładu ciężaru dowodu.

Przepis art. 6 kc regulujący rozkład ciężaru dowodu nakazuje rozstrzygnąć sprawę na niekorzyść osoby opierającej swoje powództwo lub obronę na twierdzeniu o istnieniu jakiegoś faktu prawnego, jeżeli fakt ten nie został udowodniony.

Rozkład ciężaru dowodu (art. 6 k.c.) oraz relewantny art. 232 k.p.c. nie może być rozumiany w ten sposób, że ciężar dowodu zawsze spoczywa na powodzie. W razie sprostania przez powoda ciężącym na nim obowiązkom dowodowym, na stronie pozwanej spoczywa ciężar udowodnienia ekscypcji i faktów uzasadniających oddalenie powództwa (wyrok SN z dnia 10. 06.2013r. sygn. akt II PK 304/12).

Powyższe prowadzi do wniosku, że w okolicznościach sprawy pozwany kwestionując twierdzenia powoda co do czasu najmu pojazdu zastępczego, winien nie tylko poprzeć swoje zarzuty przekonującymi argumentami, ale przeprowadzić też dowód przeciwny.

Wyjaśnić należy, że dowód każdego faktu prawnego (zarówno prawotwórczego, jak i pozostałych) jest dowodem głównym. Strona, która kwestionuje istnienie faktu prawnego może posłużyć się dowodem przeciwnym. /Kodeks cywilny. Komentarz red. prof. dr hab. Edward Gniewek, prof. dr hab. Piotr Machnikowski/.

Dowód przeciwny polega na wykazaniu, że twierdzenia przeciwnika są wątpliwe, nie zostały udowodnione, ich prawdziwości lub fałszu nie da się ustalić na podstawie zebranych materiałów dowodowych. Udany dowód przeciwny oznacza, że przeciwnik nie przeprowadził skutecznie dowodu głównego. /Kodeks cywilny. Komentarz red. prof. dr hab. Edward Gniewek, prof. dr hab. Piotr Machnikowski/.

W przedmiotowej sprawie powód przedstawił materiał dowodowy na poparcie adekwatnego związku przyczynowego pomiędzy uszkodzeniem pojazdu a koniecznością najmu pojazdu zastępczego przez 17 dni, które sprowadzały się do twierdzeń o konieczności i niezbędności czasu naprawy w tym wymiarze czasu.

Sąd Rejonowy nie odniósł się do zaferowanych przez powoda dowodów na okoliczność zasadności najmu pojazdu przez 17 dni tj. do historii naprawy, nie wyjaśnił dlaczego nie uznaje tego dokumentu za miarodajny.

Sąd Okręgowy, jako sąd merytoryczny dokonał w granicach wyznaczonych przez art. 233 kpc oceny zebranego w sprawie materiału dowodowego, w tym powołanego dowodu i miał na uwadze, że dowód ten dokumentuje rzeczywisty czas naprawy. Sąd Okręgowy miał też na uwadze, że istotnie rzeczywisty czas naprawy nie musi oczywiście podlegać w całości refundacji, jeżeli jest ekonomicznie nieuzasadniony okolicznościami w sprawie.

W przedmiotowej sprawie brak było jednak podstaw i dowodów pozwalających na przyjęcie, że to właśnie miało miejsce.

Powód w odpowiedzi na sprzeciw wyjaśniał szczegółowo co składa się na poszczególne etapy historii naprawy, pozwany nie odniósł się do tych wyjaśnień.

Jednocześnie pozwany nie poparł zarzutów zgłoszonych w sprzeciwie odnoszącą się do stanu faktycznego sprawy szerzą argumentacją. Zarzuty te były lakoniczne, nie sposób z nich nawet wywieść, który etap naprawy jest w ocenie pozwanego nadmierny: oczekiwanie na części czy sama naprawa. Pozwany nie podniósł żadnych zarzutów kwestionujących poszczególne etapy naprawy, przykładowo jako nieadekwatnych chociażby do uszkodzeń.

W świetle powyższych dowodów, rozważań, stanowisk stron Sąd Okręgowy nie podziela stanowiska Sądu Rejonowego według, którego to wyłącznie na powodzie spoczywał w całości obowiązek dostarczania dowodów na okoliczność ustalania niezbędnego i koniecznego czasu naprawy pojazdu i tym samym najmu pojazdu zastępczego.

Sam pozwany zawniósł dowód z opinii biegłego m.in. na okoliczność czasu najmu, jednak z uwagi na nieuiszczenie zaliczki, wniosek ten został oddalony. W konsekwencji pozwany nie przeprowadził dowodu przeciwnego, o istocie którego była mowa powyżej. Jednocześnie pozostały materiał dowodowy jak i okoliczności sprawy, w tym nie tylko brak dowodów przeciwnych ale i lakoniczność zarzutów pozwanego, które nie wytrzymały porównania z argumentami i wyjaśnieniami powoda popartymi dowodami, pozwalały na przyjęcie, że cały rzeczywisty czas naprawy t.j. 17 dni był koniecznym i niezbędnym.

W kontekście powyższego Sąd Okręgowy uznał, że powód dla wykazania zasadności powództwa zaoferował przekonujący materiał dowodowy na okoliczność koniecznego czasu najmu pojazdu zastępczego i uznał zarzuty apelacji za zasadne co do naruszenia art. 233 kpc, 328 kpc oraz art. 6 kc i 361 § 1 kc.

Sąd Okręgowy mając na uwadze powołane przepisy oraz art. 481 kc na podstawie art. 386 § 1 kpc zmienił zaskarżony wyrok i w pkt 1. II zasądził od pozwanego na rzecz powoda pozostałą kwotę tytułem naprawienia szkody powstałej w związku z koniecznością najmu pojazdu zastępczego wraz z ustawowymi odsetkami do dnia zapłaty. W pkt 1.III orzekł o kosztach postępowania za pierwszą instancję, na które po stronie powoda złożyła się opłata od pozwu 86 zł oraz koszt zastępstwa procesowego 600 zł /§ 6 pkt 3 rozporządzenia Ministra sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu /Dz.U.2013 r. poz. 490/ wraz z opłatą skarbową od pełnomocnictwa 17 zł.

W przedmiocie kosztów postępowania apelacyjnego, na które po stronie powoda złożył się koszt opłaty od apelacji 56 zł, zastępstwa procesowego w kwocie 90 zł, stanowiącej minimalne wynagrodzenie pełnomocnika w stawce wynikającej z § 6 pkt 2 w zw. z § 12 pkt 1 ust. 1 rozporządzenia Ministra sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu /Dz.U.2013 r. poz. 490/ Sąd orzekł na podstawie art. 108 § 1 kpc w zw. z art. 98 kpc.